

HRVATSKI SABOR
Nacionalni odbor

Z A P I S N I K

s okruglog stola „Gospodarenje otpadom i lokalna samouprava“ u organizaciji Nacionalnog odbora Hrvatskoga sabora, održanog 30. rujna 2008., dvorana „Josip Šokčević“, Hrvatski sabor, Trg sv. Marka 6

Predsjednica Nacionalnog odbora, prof. dr. sc. Vesna Pusić poželjela je prisutnima dobrodošlicu na drugi okrugli stol koji Nacionalni odbor organizira u Hrvatskom saboru. Naglasila je da je, upravo zbog važnosti teme i interesa javnosti, odlučeno da se o nekim pitanjima koja su posebno interesantna za javnost otvore javne rasprave, unatoč činjenici da se, obzirom na prirodu pregovora unutar Nacionalnog odbora za praćenje pregovora Republike Hrvatske sa Europskom unijom, radi uglavnom u zatvorenim sjednicama. Stoga se na okrugle stolove pozivaju ljudi koji neposredno sudjeluju u pregovorima, ali i mediji i predstavnici zainteresiranih grupacija kako bi se što širi krug ljudi zainteresiranih za pojedino područje uključio u javnu raspravu i u neku vrstu razmatranja mogućnosti koja nam se po pojedinim temama ili pojedinim poglavljima pružaju, odnosno u informiranje o tome kakva nas situacija čeka u svakom od tih područja. Predsjednica Odbora je naglasila da je do sada održan okrugli stol na temu zaštite potrošača, dok se tema ovog okruglog stola odnosi na Poglavlje 27 – Okoliš unutar kojega je odabrana uža tema - gospodarenje otpadom i lokalna samouprava u europskom kontekstu, tema koja je svakako interesantna za najširi krug građana. Pozdravila je sve prisutne, među kojima i predsjednika Hrvatskog sabora g. Luku Bebića, državnog tajnika u Ministarstvu vanjskih poslova, g. Davora Božinovića, predstavnika Europske komisije u Republici Hrvatskoj gospodina Vincenta Degerta, šefa Misije, te gospodine Ericha Unterwurzachera koji će uvodno govoriti o temi Okruglog stola, te ostale prisutne.

Predsjednik Hrvatskog sabora g. Luka Bebić obratio se skupu srdačno pozdravljajući sve prisutne, te naglašavajući da želi da ova druga tema u seriji okruglih stolova bude uspješno raspravljena. Naglašava da je Poglavlje 27. jedno od najvažnijih poglavlja koje je predmet razgovora s Europskom unijom. Predsjednik Hrvatskog sabora smatra da se u tijeku procesa pregovora na najširoj mogućoj osnovi trebaju konzultirati znanstvenici i stručnjaci iz pojedinih oblasti kako bi o tome dali svoje mišljenje, te je zaključio da je Poglavlje 27. – Okoliš jedna od tema o kojoj će se raspravljati na najširoj mogućoj osnovi. Nadalje je posebno želio apostrofirati jedan problem – pitanje zaštite Jadranskog mora, iako će se na Okruglom stolu govoriti o jednom području okoliša – problemu otpada i kako lokalne zajednice, županije, općine i gradovi to kane ili mogu riješiti. Zaštita Jadranskog mora je šira tema od one koja je predviđena za Okrugli stol, ali je važna jer velik dio Jadranskog mora pripada Hrvatskoj kao teritorijalno more. Stoga je bitno, ne koliko će neka zemlja ili ribarska flota izloviti za godinu ili dvije, nego kako zaštititi biološki potencijal Jadranskog mora, kako osigurati sklad faune i flore u Jadranskom moru, kako spriječiti moguće teške ekscese koji mogu nastupiti zbog velikog prometa itd. Dakle, to je jedno područje od doista velikog interesa za Republiku Hrvatsku, te predsjednik Hrvatskog sabora naglašava da Jadransko more nije samo talijansko, hrvatsko, crnogorsko ili Bosne i Hercegovine ili Slovenije, nego more Europe, i želimo da ono bude i dalje čisto i destinacija koja će uvijek biti poželjna. Napominje kako smo spremni izuzeti pojedina područja teritorijalnog mora radi biološko mogućnosti obnove, mrjestišta riba itd., kako bi se taj biser sačuvao za pokoljenja koja dolaze iza nas. Predsjednik Hrvatskog sabora se zahvalio svima što su se odazvali i žele dati svoj doprinos raspravi kako sanirati pitanje otpada u pojedinim

jedinicama lokalne uprave i samouprave, što je naš nacionalni problem, a i šire s obzirom da nismo izolirani, nego smo sastavni dio ovog dijela Europe i u tom pogledu želimo prednjačiti. Naglasio je da će Sabor sudjelovati u tome, kako preko Nacionalnog odbora, tako i preko drugih odbora i institucija i želi potaknuti i Vladu i vladine institucije kako bi se to područje ozbiljno raspravilo i da sutra, kada ćemo biti članica Europske unije, budemo zemlja koja zna štititi svoja bogatstva od mogućih devastacija. Prema Ustavu Republike Hrvatske, zaštita okoliša je jedna od vrhunskih vrednota ustavnog poretka. Predsjednik Hrvatskog sabora je zaključno naglasio da je htio pokazati da postoji zainteresiranost i na razini Sabora i Nacionalnog odbora pa tada i svih drugih institucija koje se brinu o pitanju zaštite okoliša o svemu što čini jednu zdravu ljudsku sredinu za življenje, te prisutnima zaželio mnogo uspjeha u daljnjoj raspravi.

G. Vincent Degert, šef delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj, se obratio skupu te naglasio da mu je iznimno zadovoljstvo prisustvovati na drugom okruglom stolu u organizaciji Nacionalnog odbora. Istaknuo je da je tema o kojoj će se raspravljati od iznimnog značaja, kako za Europsku uniju tako i za Hrvatsku kao slijedeću buduću članicu Europske unije i njezine građane. Zahvalio se predsjedniku Sabora i predsjednici Nacionalnog odbora koja je pokrenula ovu inicijativu kako bi se dubinski raspravila ova vrlo bitna tema. G. Degert je ukazao na dva smjera politike koje Europska unija primjenjuje i koja načela primjenjuje u sklopu tih politika. Kao što je poznato okoliš je, nakon poljoprivrede, drugi najveći dio pravne stečevine u Europskoj uniji. G. Degert smatra da već sama ta činjenica naglašava važnost koja se pridaje okolišu, budući da je on prisutan u svim politikama Europske unije. To također objašnjava zašto Europska unija pokreće inicijative i provodi određene aktivnosti i na svjetskoj razini. Zaštita okoliša je ključna za kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija, te se stoga moramo boriti protiv klimatskih promjena, štititi bioraznolikost, smanjiti učinke zagađenja na zdravlje, a i razgovarati i o otpadu. Također mora se bolje koristiti prirodne resurse. G. Degert naglašava da Europska unija vjeruje da okolišni standardi potiču inovacije i razne poslovne prilike, i da nema kontradikcije između zaštite okoliša i ekonomske dobrobiti. Europski vođe znaju za dobrobiti ekonomije koja se temelji na niskim razinama ugljika, stoga se želi smanjiti emisije ugljika do 2020. godine, a cilj je ostvariti 20% obnovljive energije do 2020. To je stajalište zauzela cijela Europska unija i time želi pokazati koliko je željna uistinu nešto učiniti na tom području i čak prijeći taj prag od 20%. Europska unija je bila aktivna i na međunarodnoj sceni, a na domaćoj sceni se to čini putem pravnih propisa i direktiva Europske unije koji se moraju primijeniti u svakoj državi članici. Različiti smjerovi tiču se različitih vrlo bitnih elemenata životnog standarda građana, bilo da se radi o kakvoći vode, zraka ili pak o zaštiti prirode. Dok Europska unija radi na uspostavljanju okvira, same države članice zapravo trebaju provesti te direktive i pravne propise. One moraju definirati strategije, programe i projekte kako bi se legislativa mogla primjereno primjenjivati. Postoje dva vrlo bitna načela koja su primjenjuju unutar politika Europske unije – prvo načelo je supsidijarnost, što znači da se postupak odlučivanja mora približiti što je više moguće samim građanima. Dakle, ne smije se o stvarima odlučivati u Londonu, Parizu ili Bruxellesu već na razini koja je što bliža samim građanima. Drugo načelo, koje je također bitno u kontekstu okoliša, jest primjena načela partnerstva, što znači da se do odluka želi doći nakon rasprave sa što širim krugom ljudi, regionalnim i lokalnim vlastima, ali i građanskim društvom, poslovnom zajednicom i prikupiti što više stručnog znanja od mnogih nevladinih organizacija koje se bave određenim pitanjima. To su načela koja Europska unija primjenjuje prilikom donošenja politika. G. Degert je nastavio svoje izlaganje iznoseći učinke te ove politike i mogućem učinku na hrvatske građane. Nakon što je 14. srpnja ove godine Hrvatska zauzela pregovaračke pozicije za ovo poglavlje, Europska komisija je proučavala te pozicije tijekom ljeta i sada će pružiti Hrvatskoj povratnu informaciju, a g. Degert se nada da će se to desiti u skoroj budućnosti. Potrebno je razmotriti pitanja prijelaznih razdoblja, što bi u slučaju prihvatanja tih prijelaznih razdoblja značilo da se određeni dio pravne stečevine neće primjenjivati odmah, već će se primjenjivati određeno prijelazno razdoblje koje je Hrvatska zatražila. G. Degert vjeruje da je u interesu samih građana da ta prijelazna razdoblja budu što kraća kako bi se cjelokupna pravna stečevina mogla početi primjenjivati čim prije u Hrvatskoj, no s druge strane potrebno je biti realističan u vezi kapaciteta Hrvatske da uskladi svoje pravne propise

s okolišnim *acquis-om*, posebice što se tiče npr. zbrinjavanja otpada. Ponavlja da je potrebno biti realističan, te da Europska unija želi dati potporu naporima i zalaganjima Hrvatske i do sada je podržavala Hrvatsku velikim financijskim sredstvima, te je već odlučeno dodijeliti 14 milijuna eura za područje okoliša i prijevoza. Sada je potrebno donijeti odluku gdje pokrenuti određena ulaganja i gdje koristiti ta ulaganja. Zaključno je g. Degert zahvalio predsjednici Nacionalnog odbora na inicijativi za održavanjem ovog okruglog stola, nadajući se korisnoj i plodotvornoj suradnji.

Glavni pregovarač g. Vladimir Drobnyak se obratio skupu, ponavljajući da je Republika Hrvatska predala pregovaračka stajališta u ovom poglavlju, te da je ispunjeno jedno ozbiljno i zahtjevno mjerilo koje se odnosilo na akcijski plan naših administrativnih kapaciteta i financijskih sredstava za provedbu pravne stečevine, kao i da se otvaranje ovog poglavlja očekuje kroz razmjerno kratko vrijeme, kada će početi pravi pregovori oko postavljenih zahtjeva za prijelaznim razdobljima.

Prof. dr. sc. Nikola Ružinski, pregovarač za Poglavlje 27. Okoliš bio je prvi uvodničar, a govorio je o gospodarenju otpadom i problemima koji se u tom sektoru javljaju, s naglaskom na izgradnju centara za gospodarenje otpadom i onime s čime se susreću svi koji sudjeluju u procesu. Naglasio je da je ovo poglavlje pred otvaranjem, te da vjeruje da će se za nekoliko tjedana moći krenuti u otvaranje poglavlja. Objasnio je da su zahtjevi za prijelaznim razdobljima za potpunu primjenu pojedinih direktiva vezani uz velike investicije. Dobar dio zakonodavstva već je implementiran, pogotovo u otpadu ali je za primjenu još uvijek potrebno osigurati velike iznose, čak 10-tak milijardi eura, u čemu se mora računati na pomoć Europske unije, pogotovo nakon priključenja. G. Ružinski naglašava da je velik posao pred nama i zbog toga je procijenjeno da je potreban određeni broj godina za prilagodbu, kao što su to učinile i druge zemlje članice koje su pristupile, te ističe da je od početka pregovora do danas u zakonodavstvo prenijet niz direktiva, počevši za Zakonom o otpadu, na koje se nadovezalo više pravilnika, među kojima je istaknuo Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu koji čini prekretnicu odnosa prema okolišu u Hrvatskoj. Jedan od bitnih i važnijih pravilnika je i Pravilnik o tehničkim uvjetima termičke obrade otpada – u kojemu se radi o spalionicama koje kod nas nailaze na veliki otpor i građanstva i nevladinih udruga, međutim pravilnikom su propisani takvi uvjeti da ne dođe do neželjenih posljedica. Prikupljanje elektronskog i elektroničkog otpada koje je počelo ove godine pokazuje bitan napredak. G. Ružinski je naglasio da je 2005. godine donesena strategija gospodarenja otpadom čime je pokriven sustav gospodarenja i sačinjen provedbeni plan. U nastavku izlaganja, g. Ružinski je istaknuo ono što se zaista provodi, kao što je sanacija neuređenih odlagališta, sanacija crnih točaka i gospodarenje komunalnim otpadom u što ulazi izbjegavanje nastanka otpada, primarna selekcija, te zbrinjavanje – ili odlagalište ili termička obrada. Sanacija, kako se danas odvija je prva točka kod sadašnjih službenih odlagališta otpada koja se saniraju i zatvaraju, no nisu potpuno zatvorena, već se radi jedna, tzv. kazeta koja bi trebala biti u upotrebi slijedećih nekoliko godina do izgradnje novih centara za gospodarenje otpadom. Nova odlagališta se više ne smiju raditi zbog uvjeta koje propisuje pravna stečevina. Crne točke predstavljaju ostaci industrijskih postrojenja, iako njih nema previše ali su izuzetno složene, kao npr. tvornica Obrovac i jama Sovjak. Sve radnje odvijaju se u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša iz kojeg se financira i sanacija divljih odlagališta. Danas je u Fondu za zaštitu okoliša za sanaciju ugovoreno 298 službenih, ali neuređenih odlagališta u sanaciji, od čega je 57 već sanirano, a 236 je u postupku sanacije. Što se tiče industrijskih odlagališta, započelo se s Mravinačkom kavom – odlagalištem azbest cementnog otpada u Solinu. Jedino službeno odlagalište opasnog otpada u Republici Hrvatskoj je Lević brdo pored Karlovca koje je sada zapušteno i trenutačno u fazi ishođenja raznih dozvola za uređenje. U sanaciji je i nogometno igralište Vranjic u neposrednoj blizini tvornice Salonit gdje je otpad zatrpan i na njemu je napravljeno igralište. G. Ružinski ističe ovaj slučaj kao primjer neprofesionalno zatvorenog odlagališta, te napominje da je igralište sada pri kraju sanacije. Zaključno je naveo još neke primjere sanacija, kao što su koksara u Bakru, Obrovac, TEF Šibenik i tvornica Borovo. Nastavljajući s možda najvažnijom temom – stupnjem obrade komunalnog otpada, g. Ružinski naglašava da su svi pravilnici preneseni u sustav ali je i privatnim ulaganjem izgrađen niz tvornica za potpunu preradu pojedinog

korisnog otpada – pri čemu ističe tvornicu za obradu PET ambalaže, na način da se od stare boce dobije nova – u potpunosti u skladu sa svim pravilima. Staklo se također u potpunosti reciklira, kao i papir, te g. Ružinski naglašava da će od ove godine vjerojatno potpuno biti prekinuta potreba za uvozom starog papira, pri čemu se radi o otprilike 100 tisuća tona godišnje. Otpadna vozila se također u potpunosti recikliraju, a postoji i sustav za obradu električnog otpada. Elektronski otpad je u primarnoj fazi zbrinjavanja i sada se završava nova, potpuno automatizirana tvornica, koja će za nekoliko mjeseci biti u pogonu. G. Ružinski ističe da se sakupljaju i otpadna ulja, jestiva ulja koja odlaze u proizvodnju biodizela, a trenutačno Hrvatska ima 2 tvornice biodizela. Do sada je izdano 140 koncesija za skupljanje i obradu otpada, otvoreno je 3700 novih radnih mjesta i prema procjenama Ministarstva, uloženo je između 350 i 400 milijuna eura u sustav. Do sada je reciklirano 2,5 milijarde boca, staklenih, PET ili limenki što bi u suprotnom slučaju u protekle dvije godine završilo u okolišu – g. Ružinski napominje da je važno što je ambalaža, ne samo skupljena, nego i u potpunosti reciklirana. Nadalje, sakupljeno je i reciklirano 57 tisuća tona starih guma u dvije godine, velike količine kartona, 22 tisuće otpadnih vozila od početka primjene pravilnika, 13 tisuća tona otpadnih ulja, akumulatora i baterija. U prvih 6 mjeseci 2008 sakupljeno je otprilike 3 tisuće tona električnog i elektronskog otpada. Kada se govori o zbrinjavanju komunalnog otpada, g. Ružinski napominje da je vrlo bitna primarna selekcija, selektivno skupljanje koje trebaju raditi komunalne tvrtke kroz izgradnju reciklažnih dvorišta, zelenih otoka, kontejnera itd. Posebne kategorije otpada kao građevinski otpad, medicinski otpad i slično se rješava posebno kroz pravilnike, koncesije itd. Građevinski otpad bi se trebao rješavati na razini županija putem Centara za gospodarenje otpadom gdje je po planu predviđen maksimalno jedan po županiji. Planom je predviđeno da se radi jedan regionalni centar Koprivničko- križevačke, Varažinske, Međimurske i Zagorske županije. U Zagrebu je predviđena spalionica otpada koja bi trebala biti jedina spalionica ili termička obrada otpada. Na moru je određena lokacija u Istarskoj županiji, ona se sufinancira kroz europske pretprijetne fondove, u Zadarskoj županiji i Ličko senjskoj županiji riješen je problem lokacije i radi se dokumentacija. U Šibensko-kninskoj županiji, odlagalište Bikarac je u fazi pripreme kroz IPA projekt, a u Splitsko-dalmatinskoj županiji određen je lokalitet Lečevica. Vezano uz sustav zbrinjavanja otpada, predviđeno je izdvojeno skupljanje na državnoj razini kroz koncesije, ali i lokalno, nakon toga transfer u centar za gospodarenje otpadom, gdje se otpad obrađuje ili primjenom MBO tehnologije ili termičkom obradom. Financiranje bi se provodilo putem Fonda za zaštitu okoliša i za sada pretprijetnih fondova, a kasnije i kroz kohezijske i strukturne fondove Europske unije. Danas je u projektima kroz ISPA-u postignuto otprilike 6,5 milijuna eura sufinanciranja odlagališta Bikarac, a trenutačno su u fazi aplikacije još 3 odlagališta otpada –za Primorsko-goransku županiju, za Istarsku županiju i Splitsko-dalmatinsku, s određenim problemima oko prihvata. G. Ružinski zaključno navodi da je postojao veliki otpor gospodarstva Pravilniku o ambalaži i ambalažnom otpadu, međutim da se danas vidi da tu nije bilo razloga, te da postoji problem lokacija, otpor lokalnog stanovništva i lokalnih nevladinih udruga. Nadalje, g. Ružinski napominje da odredbe pravne stečevine moraju biti ispunjene, te navodi nekoliko pozitivnih primjera na ovom području kao što su to npr. Varaždin, Čakovec, Križevci, no najčešće se spominje Krk koji je napravio najviše napora. Smatra da je kod izgradnje Centara za gospodarenje otpadom velik problem lokalnog stanovništva koje ne sudjeluje dovoljno u donošenju prostornih planova i postupaka procjene utjecaja na okoliš, nego naknadno dolazi do osporavanja, pri čemu navodi problem lokacije Kaštijun u Istri. Zaključno je g. Ružinski izrazio zadovoljstvo što su svi glavni akteri prisutni na Okruglom stolu i predstavnici županija, tvrtki koje rade, lokalne samouprave, kao i nevladinih organizacija.

Predstavnik Europske komisije, g. Erich Unterwurzacher iz Opće uprave za regionalnu politiku osvrnuo se na zemlju iz koje dolazi – Austriju i malo selo u kojemu je odrastao 60-tih godina i gdje se dobro sjeća nelegalnih odlagališta otpada. Međutim, danas nakon 25 godina to malo selo od 800 stanovnika postalo je turistička destinacija i g. Unterwurzacher sa zadovoljstvom ističe da je potpuno očišćeno, otpad se sakuplja, reciklira i sustav funkcionira, što je dovelo i do značajnog porasta turizma. Vraćajući se na temu regionalne politike, napominje da će se do 2013. godine uložiti znatan novac - predviđeno je 230 milijardi eura ulaganja za sve države članice. Prema statistikama svaki čovjek stvori oko

3,5 tone otpada na godinu, što je vrlo velika količina. Od 1990. do 1995. godine se stvaranje otpada povećalo za 10% u Europskoj uniji, što je usko povezano s gospodarskim razvojem, iz čega je vidljiva bliska veza između stvaranja otpada i gospodarskog razvoja. Ukoliko ne izmijenimo ponašanje u vezi s otpadom, količina otpada će se do 2020. godine uvećati za 45%, što će postati neodrživo, te stoga svi moraju sudjelovati u sprječavanju stvaranja otpada. U nastavku se osvrnuo na dva aspekta – kao zemlja koja će postati dio Europske unije smatra da se Hrvatska sama mora pobrinuti za svoja nezakonita odlagališta, a drugi zahtjev se odnosi na održavanje tih odlagališta na ekološki održiv način. Vezano uz hrvatske zahtjeve za prijelaznim razdobljima, iako ne želeći diskutirati o prijelaznim razdobljima, smatra da postoji vrlo velika prednost u primjeni kratkih prijelaznih razdoblja jer se tada konačno mogu provesti svi pravni propisi i imati puno ljepši okoliš. G. Unterwurzacher u nastavku spominje što je do sada učinjeno – suradnja na raznim projektima traje već četiri godine i smatra da je u sustavu gospodarenja otpadom u Hrvatskoj dosta učinjeno – donesena je Strategija gospodarenja otpadom a radi se i na regionalnim i lokalnim planovima gospodarenja. Što se tiče horizontalne legislative potrebni su resursi, što znači da je potrebno uložiti određena financijska sredstva u jačanje administrativnih kapaciteta. Vraćajući se na projekte koji nisu bili sasvim uspješni kao što se to očekivalo, vidljivo je da je razlog tome kapacitet samih ministarstava i lokalnih ustanova, te nevladinih organizacija koje nisu dovoljno surađivale s drugim glavnim organizacijama. Konačno pitanje koje g. Unterwurzacher želi spomenuti se tiče određenih poruka koje smo izvukli, što se u prvom redu odnosi na komunikaciju s javnošću. Vlada ima obvezu provoditi pravne propise i očistiti okoliš, odnosno riješiti pitanje otpada. Dakle, mora postojati konsenzus među lokalnim stanovništvom, državnim i lokalnim vlastima, kao i javnošću i nevladinim organizacijama - svi moraju biti uključeni u pripremu projekata i u razvoj strategija. Naglasio je da postoje određeni problemi u pripremi projekata, ne ulazeći detaljno u te probleme, te naglašava administrativni kapacitet potreban za pripremu projekata, za što smatra da se može riješiti i konzaltingom. Međutim, jedno od glavnih pitanja je pitanje lokacije, jer se to na neki način veže za temu tranzicijskih razdoblja i poglavlja 27. U strukturnim fondovima se traži da se projekti provedu u vrlo određenom i kratkom roku, što znači da, nakon tri godine ako projekt nije pripremljen, gubi se novac. Europska komisija ne želi, a takvi su i propisi da projekt krene ali ne stigne biti gotov u određenom roku te da se na taj način sredstva izgube. Zaključno g. Unterwurzacher ističe da već godinama vidi značajan napredak i nada se da će takav biti i slijedećih par godina, a i kasnije, te smatra da je poglavlje 27 upravo ono koje donosi izravnu korist samim stanovnicima.

G. Ivan Jakovčić, župan Istarske županije naglasio je da se posljednjih godina iz Istre čuju gotovo samo teme iz okoliša jer drugih problema, u suštini nema. Smatra da je raspravljanje o okolišu dobro za jednu hrvatsku županiju, no smatra da o tome raspravlja politika a ne stručnjaci za okoliš, te naglašava da se teme iz okoliša pojavljuju pred svake izbore. Prošli put je to bila rasprava o tvornici „Rockwool“, a sada je tema odlagalište Kaštijun. U Istarskoj županiji se s ozbiljnošću pristupilo problemu gospodarenja otpadom, od 1996. godine kada je izrađena Studija gospodarenja otpadom za područje Istre i Kvarnera, pa do danas su stručnjaci radili na dokumentima koji su rezultirali onime što danas imamo. G. Jakovčić naglašava da su stručnjaci svoj posao odradili i radili su ga godinama, sustav je ušao u prostorni plan Istarske županije 2002. godine, a prostornim planom je predviđeno sedam transfer stanica u sedam gradova Istre, gdje su sada već uglavnom sanirana odlagališta, a predviđen je Centar za gospodarenje otpadom u mjestu Kaštijun koje je lokacija gdje konvergira oko 45% ukupnog komunalnog i neopasnog otpada. Istodobno je istraženo 12 lokacija na području južne Istre i sačinjene su različite analize, i došlo se do zaključka da je najbolja lokacija tamo gdje je već, neuvjetno, od 1967. do 2004. odloženo 500 tisuća tona otpada. To odlagalište je sada solidno sanirano i stručnjaci su odredili da ono uđe u prostorni plan Istarske županije, pri čemu niti Grad Pula niti Općina Medulin nisu imali primjedbe na lokaciju. G. Jakovčić smatra da je projekt Kaštijuna dobar projekt za okoliš i može biti odličan primjer kako riješiti gorući problem otpada. U suradnji s Fondom za zaštitu okoliša je u Istarskoj županiji locirano 300 ilegalnih odlagališta otpada koja se želi sanirati, a istodobno je projekt Kaštijun kandidiran za ISPA-u i očekuju se bespovratna sredstva. G. Jakovčić vjeruje da će se projekt i realizirati jer su svoj pristanak dali i Grad Pula i Općina

Medulin, Istarska županija to ugradila u prostorni plan, Ministarstvo prihvatilo i dalo rješenje o Studiji utjecaja na okoliš, država je dala pravo građenja tvrtki Kaštijun d.o.o. na jednoj parceli koja je trebala kako bi se zaokružio taj centar. Postoji zajednička tvrtka Istarske županija i Grada Pule u iznosu 51:49% u korist Grada Pule i očekuje se financiranje tog programa. Stoga g. Jakovčić moli sve koji u Hrvatskoj imaju znanja po tom pitanju da razjasne hoćemo li MBO tehnologiju po županijama. Naglašava da se ne želi ostati bez novca jer Istarska županija nema mogućnosti financiranja jednog takvog centra koji može koštati i 30 milijuna eura. Naglasio je da je sve što je bilo neophodno poštovano, te da su ljudi koji znaju svoj posao radili od 1996. godine do danas, te da bi traženje nove lokacije značilo izgubiti barem idućih 15 godina. Zaključno je g. Jakovčić naglasio da bi na ovom području želio što manje politike a što više ekologije.

G. Ante Baran, načelnik Općine Lećevica smatra da je bilo vrijeme da se dobije ovakvo mjesto gdje se može javno iznijeti probleme. Ukratko je iznio što se desilo u Lećevici u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Splitsko-dalmatinska županija je najveća županija i zbog svog položaja i konfiguracije terena dosta je problematična što se tiče zbrinjavanja otpada. Provedeno je dosta vremena dok je utvrđena lokacija za Centar za gospodarenje otpadom. On je predviđen u sjeverozapadnom dijelu Županije – na području općine Lećevica. Općina Lećevica je ustrojena 1997. godine i odmah je započeo problem otpada iz Splitsko-dalmatinske županije. Iako su i u općini bili rezervirani prema mogućoj lokaciji za Centar za gospodarenje otpadom, nakon obilaska sličnih centara u zemljama zapadne Europe situacija se promijenila. Sada ogromna većina stanovništva na području općine Lećevica podržava izgradnju Centra jer su ispunjena dva uvjeta - da centar neće ugroziti kvalitetu življenja na području Općine, te da je Centar dovoljno udaljen od izvora pitke vode pri čemu će se primijeniti takva tehnologija i zaštita da nema šanse za zagađenjem podzemnih tokova ili opasnošću da se ugroze izvori pitke vode. Iako su i Općinsko vijeće i Općinsko poglavarstvo donijeli odluku da se gradi Centar, a Županija je to predvidjela u svom prostornom planu, javio se problem s ekološkim udrugama i sa susjednom općinom. Načelnik Baran je javno pozvao sve ekološke udruge na suradnju, naglasivši da se u Lećevici ništa neće dogoditi, da se neće zagađivati voda i da kvaliteta života neće biti ugrožena. Također poziva susjednu općinu da se uključi i participira u renti, suodlučivanju i rješavanju problema jer je problem zajednički, pogotovo u Splitsko-dalmatinskoj županiji gdje su sva odlagališta polulegalna ili ilegalna a i trebala su već biti zatvorena. G. Baran zaključno poziva medije da budu objektivni, te traži od medija jednako prostora za istupanje kao što dobiju udruge, jer je problem otpada jednako problem i Ministarstva i udruga i županija i općine. Nadalje, odgovorno tvrdi da na području općine 80 do 90% ljudi daje potporu izgradnji Centra jer to znači početak razvoja za taj kraj, a neće ugroziti kvalitetu življenja već će donijeti radna mjesta i prosperitet.

G. Marko Zidanšek dogradonačelnik Celja i direktor Centra za gospodarenje otpadom u Celju, predstavio je projekt Centra. Centar je izgrađen nepovratnim sredstvima kohezijskih fondova Europske unije. Najprije je izgrađen centralni pročistač otpadnih voda, još u vrijeme prije pristupanja Europskoj uniji, a financiran je iz fondova ISPA. Isto je urađeno i s kanalizacijom u gradu i okolici, a projekt koji je započeo kad je Slovenija već bila članica Europske unije je projekt Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Celje u kojeg su uključene 24 općine. G. Zidanšek naglašava je postignut dogovor, te da su sve strane išle u projekt kao partneri prvenstveno radi gospodarske koristi takvih objekata u kojima sada radi 200 do 250 ljudi. Osnovni ciljevi su bili isti kao što su i u Hrvatskoj jer pravna stečevina Europske unije vrijedi za sve. Glavni cilj je smanjenje količine otpada na izvoru, a nakon toga materijalna pa energetska obrada, i na kraju odlaganje ostatka otpada. U Celju se sve to zaključuje u projektu Centra za gospodarenje otpadom gdje su osigurani napredni načini gospodarenja otpadom. Cilj je iz otpada odvojiti sav otpad koji se može materijalno ili energetski obraditi. Otpad se sabire na sabiralištima – ekološkim otocima, kojih ima 43 - za dvanaest općina i oko 116.000 stanovnika. Uz to postoje 3 kontejnera za odvajanje frakcija. G. Zidanšek je slajdovima predstavio izgled ekoloških otoka i daljnje obrade otpada. Naglasio je da se edukacijom stanovništva svake godine sakupi sve više otpada. U nastavku je predstavio dvije plinske elektrane na deponijski plin, prva je bila 625 kilovata, a prošle

godine je dodano 1 MW, te se od tog plina ostvaruje između 700 i 800 tisuća eura godišnjeg prihoda. Nastavno je g. Zidanšek naglasio kako je Centar financiran sredstvima Europske unije, te da je napravljen brže nego što je planirano baš zbog toga što su sredstva bila raspoloživa. Ujedno je naglasio da je sada za lokalne projekte dostupno manje sredstava. Zahvalio se na mogućnosti da se predstavi ovako dobra praksa, te naglasio da postoji prilika osiguravanja prepristupnih sredstava iz Europske unije, kao i kasnije iz sredstava namijenjenim članicama, te da je teško iz lokalnih proračuna napraviti takve objekte.

G. Tomislav Tomašević, predsjednik Zelene akcije istaknuo je da će pokušati iznijeti i stranu ekoloških udruga. Govoreći prvenstveno kao predsjednik Zelene akcije ukratko se osvrnuo na pitanje zaštite okoliša u pridruživanju Europskoj uniji, te pozdravio inicijativu održavanja ovakvog okruglog stola i činjenicu da se o tako važnoj temi raspravlja s predstavnicima različitih skupina. Žao mu je što to nije bilo učinjeno ranije jer misli da se moglo izbjeći puno nesporeda između različitih interesnih skupina, prvenstveno između državne uprave i različitih udruga za zaštitu okoliša, iako su i neki predstavnici udruga bili članovi *screening* tima za poglavlje Okoliš. Također izražava žaljenje zbog toga što pregovaračka stajališta nisu javna, za razliku od iskustva iz Slovenije, te poziva prisutne da učine dostupnim javnosti barem sažetke pregovaračkih stajališta za to poglavlje. Nadalje, slaže se s primjedbom da administrativni kapaciteti nisu dostatni za provedbu politike zaštite okoliša, te naglašava da je na tu činjenicu nekoliko puta upozoravao. Dapače, smatra da čitav institucionalni okvir u Hrvatskoj, pri čemu prvenstveno misli na Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, nije najbolje riješen, na što je i Europska komisija upozoravala u nekoliko izvješća o napretku. Nadalje, područja koja pokriva poglavlje 27. – Okoliš raspodijeljena su po različitim ministarstvima što je teško koordinirati. Vezano uz temu gospodarenja otpadom, g. Tomašević smatra da je lokacija vrlo bitna, kao što je to u slučaju Lečevica, jer nije svejedno radi li se o krškom području ili o nekom drugom kada se predviđa Centar za gospodarenje otpadom. Podržava predstavnika Europske komisije u njegovom govoru te ističe da je svakako potreban konsenzus s jedinicama lokalne samouprave, te udrugama za zaštitu okoliša, no žao mu je što o ovoj temi od početka nije bilo konzultacija s udrugama, niti na nacionalnoj niti na lokalnoj razini. G. Tomašević ističe da već godinu dana čekaju sastanak na temu otpada gdje bi se ostvario dijalog i vidjele razlike u stavovima kada je riječ o gospodarenju otpadom. Nadalje ističe da je Strategija gospodarenja otpadom, donesena u listopadu 2005., postavila načela budućeg sustava gospodarenja otpadom, te se opredijelila za centralizirani sustav. Cilj Strategije za skupljanje odvojeno prikupljenog otpada je 25% do 2025. godine, a niti iz jedne od prethodnih prezentacija nije vidljivo koliko se otpada u Hrvatskoj odvojeno prikuplja, te koliko ga se reciklira. U Plan gospodarenja otpadom su preneseni podaci iz 2000. godine koji govore o podatku od 5% odvojeno prikupljenog otpada u Republici Hrvatskoj. Prema podacima u zemljama članicama Europske unije prosječno se reciklira oko 27%, dok se kod nas postavlja cilj od 25% u 2025. godini, te se taj cilj kasnije u Planu gospodarenja otpadom mijenja u 23% do 2015. godine. Međutim, s obzirom da Europska unija sada razmatra postavljanje cilja od 50% do 2020. godine, vidljivo je koliko posla stoji pred nama kako bi dostigli ono što zemlje članice Europske unije već jesu. Što se tiče Plana gospodarenja otpadom, prema mišljenju g. Tomaševića on je donesen bez sudjelovanja javnosti, te g. Tomašević ističe citat iz Plana: "U donošenju ovog Plana javnost je sudjelovala preko javnih rasprava u županijama i gradovima te javnim uvidom u Planu gospodarenja otpadom 2007.-2015.". Zelena akcija je poslala Ministarstvu zaštite okoliša zahtjev za uvidom, a odgovor Ministarstva je bio da je Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj provedbeni dokument Strategije gospodarenja otpadom, te stoga niti plan ni strategija ne podliježu postupku javnog uvida. S obzirom da je prezentacija Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007-2015. godine održana za predstavnike regionalne i lokalne samouprave, g. Tomašević smatra da su na tom predstavljanju trebali biti konzultirani zainteresirana javnost i predstavnici udruga za zaštitu okoliša. Navodi i primjer teme gospodarenja otpadom koja je ove godine bila u sklopu obilježavanja Dana planete zemlje, na kojemu je bio predstavnik Ministarstva zaštite okoliša, međutim tri dana nakon toga, Zakon o otpadu je bio na prvom čitanju u Hrvatskom saboru, bez da je javnost o tome obaviještena na Okruglom stolu o otpadu za Dan planete zemlje. Udruge su poslale amandmane na taj zakon i uspjele izmijeniti jedan vrlo važan dio koji

govori da će jedinice lokalne samouprave naplaćivati gospodarenje otpadom, tj. naknadu za komunalni otpad, dok je prije u zakonu stajalo da će se nastaviti naplaćivati prema kvadraturi kućanstva. Sada je iz zakona isključena opcija naplate prema kvadraturi, a ostale su kao opcije broj ukućana, volumen i težina. G. Tomašević apelira na građane da rade što manje otpada i da što više sortiraju, recikliraju, te na lokalne samouprave da primjenjuju sustav gdje se otpad, tj. naknada plaća prema količini ili težini otpada, jer se jedino tako, uz edukaciju i kampanju u javnosti, može građane stimulirati. G. Tomašević se osvrnuo i na problem Kaštijuna, napominjući da će se dijalog morati nastaviti s lokalnim udrugama za zaštitu okoliša pri čemu je spomenuo Zelenu Istru. Navodi da je u prostornom planu kao lokacija za Centar za gospodarenje otpadom u 2002. godini predviđen Kaštijun, kada se nisu znali detalji o samom centru, niti njegova veličina niti tehnologija. Isto tako Studija utjecaja na okoliš je donesena prije Plana gospodarenja otpadom, umjesto obrnuto, jer je Centar za gospodarenje otpadom kao jedan od ključnih sastavnica Plana gospodarenja otpadom trebao biti donesen prije. Isto tako studija je odobrena, a da odgovori na komentare zainteresirane javnosti koja je sudjelovala u ovom postupku još uvijek nisu ni dostavljeni. Navodi i činjenicu da se sadašnje odlagalište otpada u Kaštijunu od veličine 8 hektara s novim centrom koji uključuje i odlagalište za otpad koji će ostati iza MBO tehnologije povećava na 35 hektara. Ipak, s obzirom da je Zelena akcija locirana u Zagrebu i djeluje prvenstveno na području Grada Zagreba, nije mu jasan razlog zbog kojeg je u svim županijama predviđena granja centara s MBO tehnologijom, a u Gradu Zagrebu spalionica otpada, posebice jer Plan gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu još nije donesen, niti je održana javna rasprava. Smatra da se rješenje prejudicira jer o tome ipak treba odlučiti Gradska skupština nakon javne rasprave. Nadalje, Zelena akcija je Upravnom sudu podnijela upravnu tužbu protiv Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, jer je izdalo rješenje kojim se usvaja Studija utjecaja na okoliš za spalionicu u Zagrebu koja je bila modificirana a da nije bila provedena javna rasprava za tu modificiranu verziju. Dok taj spor traje, mišljenje je g. Tomaševića da se ne bi trebalo prejudicirati rješenje sa spalionicom otpada, jedinom u Hrvatskoj. Nadalje, za Grad Zagreb, prema podacima Zelene akcije, a što Zelena akcija smatra jednim od ključnih problema, je količina otpada kojeg Zagreb, odnosno Hrvatska recikliraju. Prema podacima to je oko 6,5%, ali postoje i drugačije projekcije i procjene. Međutim na većini odlagališta ne postoji vaga kojom bi se mjerila koliko stvarno tona otpada dolazi na njih. U Beču se reciklira čak 8 puta više otpada nego u Zagrebu. Govoreći o sredstvima za izgradnju spalionice, koja su procijenjena na 150 milijuna eura prema najoptimističnijim procjenama, pitanje koje g. Tomašević postavlja je od kuda će doći ta sredstva, jer ona sada nisu navedena u financijskim prikazima i planovima. Također, spominje primjer kada jedna austrijska tvrtka koja je zainteresirana za izgradnju spalionice otpada napravi dječju slikovnicu i crtić koji se dijeli u vrtićima i školama, a u slikovnici i crtežu se govori kako je spalionica izvrsna stvar, pri čemu je crtić potpuno neprilagođen djeci tog uzrasta. G. Tomašević smatra da su spalionice otpada, u najmanju ruku, kontroverzne. Stoga g. Tomašević ističe da Zelena akcija nema previše povjerenja u državnu i lokalnu vlast kada je riječ o spalionici otpada, te podsjeća na slučaj spalionice „Puto“ koja je eksplodirala 2002. godine, te je opasni pepeo iz spalionice bio potpuno neadekvatno zbrinut u najlonskim vrećama na odlagalištu Jakuševac sve dok to prošle godine nisu otkrili novinari. Usto su vreće bile poderane i vjetar je raznosio pepeo po Novom Zagrebu. Na inzistiranje Zelene akcije, te nastavno na akciju organiziranu ispred Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenje, ove godine je u lipnju, nakon što su nekoliko puta prekršeni rokovi, taj pepeo uklonjen, iako ipak nije izvezen iz Hrvatske. Sve navedeno pokazuje zbog čega je Zelena akcija skeptična kada je riječ o gospodarenju otpadom. Zaključno je g. Tomašević sumirao zašto je Zelena akcija protiv zagrebačke spalionice i za što se Zelena akcija zalaže. Spalionica u Zagrebu, pogotovo te veličine, cca 400 tisuća tona otpada je, prema mišljenju Zelene akcije opasna za zdravlje, što pokazuje i pismo Europskom parlamentu koje je potpisalo oko 35 tisuća doktora, prvenstveno iz Italije i Francuske gdje se od Europskog parlamenta traži da se ne ide u gradnju novih spalionica otpada. Drugo, spalionica otpada je najskuplja opcija za Grad Zagreb, naime Zelena akcija je izračunala koliko bi koštao Centar za gospodarenje otpadom za Zagrebačku županiju sa MBO tehnologijom a podaci su pokazali da bi koštao duplo jeftinije od spalionice otpada, što će platiti građani kroz komunalnu naknadu koja će morati nekoliko puta poskupiti ako se spalionica izgradi u Gradu

Zagrebu. Nadalje, izgradnja spalionice je u svakom slučaju štetna za okoliš, jer umjesto da se stotine milijuna kuna vrijedni resursi recikliranjem vrte u proizvodni proces, oni na žalost završavaju na odlagalištu ili će biti spaljeni i otići će u zrak i nastat će opasni otpad. Ono za što se Zelena akcija zalaže jest prvenstveno prevencija nastanka otpada, te mjere za smanjivanje nastanka otpada na strani proizvodnje kroz različite porezne i druge politike, na strani potrošnje, a prvenstveno kroz sustav naplate naknade za komunalni otpad koja bi bila po volumenu ili po težini otpada, tako da se građane stimulira da što manje generiraju otpada ili kada ga već generiraju da ga što više sortiraju i recikliraju. Nadalje, zalažu se za recikliranje suhog otpada i kompostiranje kuhinjskog otpada koji čini velik dio komunalnog otpada, čak oko 40% i koji stvara velike probleme na odlagalištima. Treće, Zelena akcija se zalaže za MBO obradu, no takve tehnologije koja ne proizvodi RDF gorivo koje će se dalje spaljivati u cementarama.

Otvarajući raspravu, **predsjednica Nacionalnog odbora prof. dr. Vesna Pusić** je u uvodu naglasila da je Sabor središnje mjesto demokracije svake političke nacije i pravo mjesto da se govori sa različitih pozicija o istoj temi. Napominjući da uvijek ima posebnih interesa ali da većina ljudi i u jednoj i u drugoj sferi polazi od pretpostavke da se želi riješiti isti problem kojemu se prilazi sa različitih stajališta. U tom smislu, pozvala je sve prisutne na međusobno slušanje kako bi se pokušala pronaći neka rješenja koja će biti korisna za sve i upotrebljiva za sve koji su danas ovdje prisutni, ali naročito one koji nisu, a to su ljudi koji žive u tim općinama i gradovima.

Gđa. Mirjana Matešić, ravnateljica Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj željela je proširiti raspravu i na jednu grupu dionika koja je danas, prema njenom mišljenju bila izostavljena, a to je gospodarstvo. Hrvatski savjet za održivi razvoj je gospodarsko udruženje koje se sustavno zalaže za primjenu održivog razvoja u Republici Hrvatskoj, a jedan od ključnih dijelova održivog razvoja su zaštita okoliša i gospodarenje otpadom. Podsjeća da je gospodarstvo ono koje u najvećem dijelu financira ove sustave, te da postoji nemogućnost suradnje i konstruktivnog dijaloga s jednom od relevantnih partnerskih strana, dakle, i javnog i privatnog sektora u raspravama oko uvođenja sustava u najširem smislu gospodarenja otpadom. Gđa. Matešić upozorava da europske direktive koje se primjenjuju u Hrvatskoj ne govore o sustavu, već o ciljevima koji trebaju biti postignuti, dok je na državama članicama da te ciljeve provedu kroz sustave za koje sami smatraju da su najprimjereniji. U Hrvatskoj je vrlo skup sustav prikupljanja posebnih vrsta otpada koje je u nekim segmentima i više desetaka puta skuplji od sličnih sustava u zemljama Europske unije, primjerice Slovenije, Češke itd., što sve netko mora platiti. S obzirom da se stalno govori o lošoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva i upitnoj budućnosti gospodarstva, kada jednom postanemo dio Europske unije, nesimptomatično se na to gospodarstvo stavljaju kojekakvi nameti. Gospodarstvo nije protiv odvojenog prikupljanja otpada, dapače smatra da je zaštita okoliša jedan od primarnih uvjeta očuvanja resursa i dugoročnog gospodarskog i društvenog razvoja. Međutim, smatra da ti sustavi moraju biti napravljeni na način da postižu svrhu, a da pri tome ne stvaraju nepotreban trošak. Sustav oko Fonda je koncipiran tako da ne postoji tržišna utakmica u grani gospodarstva koja se zove gospodarenje otpadom, a koja je u Europi prepoznata kao jedno od rastućih gospodarskih grana. Cijene su propisane, a onaj tko želi sudjelovati u tom sustavu mora dobiti koncesiju, što znači da nije dovoljno da se zadovolje stručni uvjeti, pa da se uđe u tu utakmicu i ponudi niže cijene i na taj način osvoji dio tržišta, a s druge strane naknade su propisane i često nisu usklađene sa stvarnim troškom koliko bi takav sustav mogao koštati. Gđa. Matešić ističe da Hrvatski poslovni savjet za održivi razvoj teško ostvaruje komunikaciju s Ministarstvom, te apelira na više ovakvih rasprava kako bi se svim stranama omogućio njihov doprinos i kako bi se uspostavili bolji sustavi koji će biti na dobrobit svih.

G. Vinko Grgurević iz udruge Zvona Kaštela smatra da je centralno pitanje s kojim se želi postići gospodarenje otpadom u Hrvatskoj planiranje Centara za gospodarenje otpadom. Smatra da Centri za gospodarenje otpadom imaju, ili se za njih planiraju, protuzakonite tehnologije postupanja s otpadom. Članak 25. Zakona o otpadu jasno kaže da se otpad mora razdvojiti i tako pripremiti za recikliranje, članak 32. da se mora

reciklirati, te članak 27. da se mora odvojiti posebni otpad. Tehnologija o kojoj se stalno govori zasniva se na tome da se cjelokupni otpad dovede u Centar. U Županiji se prikuplja 5 milijuna i 130 tisuća tona otpada a u Centar bi dospjelo 4 milijuna i 560 tisuća ili 88%, od čega je milijun i 650 tisuća tona otpada biomasa. Međutim, nakon razgradnje ili stabiliziranja ta biomasa je neupotrebljiva i ostaje na deponiju jer je pomiješana s 32 tisuće tona opasnog otpada koji dolazi na taj deponij. Cijena bio mase za najveća pakiranja i najmanje cijene iznosi 0,35 lipa po kilogramu, što za tu količinu bio mase iznosi 76 milijuna kuna, a cijena investicije samog Centra je 79 milijuna eura. G. Grgurević smatra da su te tehnologije rastrošne i protuzakonite, te nadalje dodaje da sustav odvajanja otpada kako ga predviđa Zakon, a to je razdvajanje svake vrste otpada na mjestu nastanka u posebnu posudu, najmanje 3 puta jeftiniji od ovih centara, a 5 puta jeftiniji od spalionica. Nadalje, od količine otpada koja bi došla u Centar milijun i 84 tisuće tona bio bi papir, koji bi bio pomiješan s ostalim otpadom i tako neupotrebljiv za recikliranje, već bi se spaljivao u cementarama. G. Grgurević je nastojao objasniti koliki bi gubitak nastao spaljivanjem u odnosu na recikliranje. Za jednu tonu papira mora se posjeći dva stabla – za Centar dva milijuna i 200 tisuća stabala. Nadalje je naveo sredstva koja se troše za odlaganje takvog otpada u odnosu na recikliranje, te navodi primjer Krka na kojem je odvajanje otpada vrlo dobro riješeno.

Gđa. Dragica Bagarić, Eko Odra, asocijacija koja okuplja 28 gospodarskih subjekata, koji po nekim procjenama plasiraju 80% ambalaže na hrvatsko tržište, osvrnula se na stavku Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu i prezentaciju državnog tajnika Ružinskog u kojoj je rekao da je upravo Pravilnik o ambalaži i ambalažnom otpadu bila prekretnica u zaštiti okoliša. Bez raspravljanja o brojkama, koje su impozantne, smatra da se mora voditi računa o činjenici da je Hrvatska pri tom očistila i susjedne zemlje, te da je primjena tog Pravilnika bila iznimno visok trošak. Isto tako, da bi se pratila provedba Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu moraju biti poznati pokazatelji koliko je ambalaže stavljeno na tržište, koliko je skupljeno i koliko je reciklirano. Na žalost, provedba Pravilnika se ne može pratiti jer niti za jednu godinu ministrica zaštite okoliša nije donijela ciljeve. Nadalje, postavlja se pitanje koliko to proizvođači i uvoznici za ambalažni otpad plaćaju u Fond za zaštitu okoliša, s obzirom da gospodarstvo svaku godinu upućuje u Fond oko 600 milijuna kuna, a cjelokupan proračun Fonda je oko milijardu kuna. Pri tome gospodarstvo nema nikakvu kontrolu nad korištenjem tih sredstava. Gđa. Bagarić iznosi činjenicu da je u 28 zemalja Europe udio hrvatske proizvodnje u proizvodnji bezalkoholnih pića manji od 1% a udio troška za zbrinjavanje 25% ukupnog europskog troška. Isto tako, ministrica, u skladu s Pravilnikom o ambalaži i ambalažnom otpadu, ima diskreciju pri donošenju naknada, te tako gospodarstvo ne zna što ga može čekati. U Nacionalnim programima za pridruživanje Republike Hrvatske Europskoj uniji svake godine se postavlja isto pitanje, te gđa. Bagarić pita državnog tajnika Ružinskog ili Vladu Republike Hrvatske, s obzirom da u CARDS programu koji je rađen kao strategija približavanja zakonodavstvu EU iz područja zaštite okoliša, a koji je prihvatilo Ministarstvo zaštite okoliša, stoji da će Ministarstvo uspostaviti, kroz dogovor s industrijom, shemu odgovornosti proizvođača i usklađenosti, koji bi vodila i kojim bi upravljala industrija za svaku vrstu otpada pojedinačno. Stoga ju zanima da li je to učinjeno i da li se u dogledno vrijeme može očekivati da će nadležnost gospodarenja bilo kojom vrstom otpada iz nadležnosti države prijeći u ruke gospodarstva s obzirom da su bili predviđeni i neki rokovi o kojima se govorilo i na pregovorima u Bruxellesu prije dvije godine.

G. Željko Šimunović iz Odbora za problematiku ekološkog postupanja i gospodarenja otpadom, odbora koji okuplja 16 ekoloških udruga i nekoliko stručnjaka s područja cijele Hrvatske. sažeto je iznio, u 11 točaka, stavove Odbora *Prva točka* – Republika Hrvatska nije usvojila, pa ni ne provodi ekološki zasnovanu strategiju gospodarenja komunalnim otpadom. Samo neke posebne vrste otpada tretiraju se na ekološki prihvatljiv način - manje od 10% ukupne količine proizvedenog otpada. *Druga točka* - Planiranje gradnje Centara za gospodarenje otpadom uz sanaciju i zatvaranje svih postojećih deponija pogrešna je koncepcija. Potrebno je zatvoriti neke deponije, a neke i dalje koristiti i dalje podržavajući distribuirani sustav zbrinjavanja otpada uz uvođenje modernih ekoloških načela. Samo takav sustav potiče zajednicu na odgovorno ponašanje uz minimalne i opravdane financijske troškove koje građani Republike Hrvatske mogu podnijeti.

Primjer za to je otok Krk. Iznosi opasku na izjavu gospodina Ružinskog – Odbor nije protiv lokacije Centara za gospodarenje otpadom, nego protiv koncepcije Centara općenito, na način na koji su predviđeni. *Treća točka* - Centri gospodarenja otpadom s visokom cijenom obrade i odlaganja otpada kao poticaj zajednicama za izbjegavanje nastajanja, odvojeno prikupljanje i recikliranje otpada kako bi ga što manje završilo u centru, su velika zabluda. Dosadašnja primjena Pravilnika o postupanju s ambalažnim otpadom znatno je smanjila količinu otpada, a primjenom i ostalih pravilnika neprestano će se smanjivati količina smeća koja će se odvoziti u centre. Postavlja se pitanje čemu onda planirani Centri gospodarenja otpadom ukupno njih do 21 čija će visoka cijena gradnje pasti na teret poreznih obveznika. G. Šimunović napominje da smo od g. Ružinskog čuli da će takva strategija ukupno koštati oko 3,25 milijardi eura do 2025. godine i da Hrvatska zapravo nema snage za takvu investiciju, nego se očekuju velike investicije stranih investitora. Glavno obilježje takvih centara jest da oni ne doprinose smanjenju nastanka otpada već ga naprotiv potiču, te da njihova gradnja ničim, pa niti ekonomski nije opravdana. *Četvrta točka* - U razmatranju postupaka zbrinjavanja otpada primarno težište treba biti na utjecaju koji oni imaju na zdravlje građana i okoliša. Poznata je i znanstveno dokazana činjenica o visokoj kancerogenosti spaljivanja otpada. Stoga spaljivanje otpada u cementarama treba zabraniti, a gradnju spalionica otpada isključiti kao opciju. *Peta točka* - Svaka pravno-napredna država provodi politiku utemeljenu na propisima i planovima koje je sama donijela, a ne prema proizvoljnim izjavama makar i najviših dužnosnika, dok relevantni dokumenti koji reguliraju problematiku kao što su na primjer plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. do 2015. godine, Plan zaštite i poboljšanja kakvoće zraka Republike Hrvatske za razdoblje 2008. do 2011. godine, Prijedlog nacionalne strategije za provedbu okvirne Konvencije UN o promjeni klime i Kyotskog protokola u Republici Hrvatskoj s planom djelovanja jasno ne iskažu opredjeljenje za koncept odvojenog prikupljanja komunalnog otpada već od domaćinstva, dakle od mjesta nastanka jasno je da se gospodarenje otpadom tretira kao unosan biznis koncesionara, a Centri gospodarenja otpadom s mehaničko-biološkom obradom smeća planiraju radi proizvodnje alternativnog goriva iz RDF otpada za spaljivanje u cementarama i energanama. Prema riječima g. Šimunovića, kada se pogledaju navedeni dokumenti, vidljivo je da sve metode koje se u ovom razdoblju planiraju a koje se tiču tvornica cementa odnose se na spaljivanje RDF goriva u tim cementarama kao mjera „doprinosu zaštiti okoliša“. *Šesta točka* - Problematiku emisije stakleničkih plinova potrebno je sagledati objedinjeno uzimajući u obzir ukupan učinak mjera, a ne parcijalno od slučaja do slučaja. U emisiji stakleničkih plinova u Republici Hrvatskoj industrijski sektor ukupno sudjeluje s 11%. Od toga cementare sa 60%. Dakle, oko 6% je doprinos cementara u Republici Hrvatskoj. Zakonska regulativa financijski stimulira zagađivače na mjere smanjenja emisije stakleničkih plinova što je pozitivno. No, način na koji to rade cementare je kontraproduktivan. Spaljivanje RDF-a u cementarama ne doprinosi smanjenju emisije stakleničkih plinova gledajući ukupno već obrnuto. Ušteda energije za proizvodnju pojedinih materijala recikliranjem višestruko je veće od energije koja se dobije njihovim korištenjem kao energenta. Dodavanje šljake u cementnu sirovinu kao mjera uštede stakleničkih plinova se koristi svjesno iako se tim postupkom degradira kvaliteta cementa, te g. Šimunović smatra da je dobro da se to čuje. *Sedma točka* - Nakon isteka roka cementarama do 2010. godine, u kojem trostruko prekoračenje graničnih vrijednosti emisija onečišćujućih tvari moraju svesti u okvir EU normi, oštro sankcionirati prekršitelje s mjerom obustave proizvodnje. Dakle, cementarama je već u niz navrata produživan taj period u kojem trostruko prekoračuju granične vrijednosti onečišćenja. *Osma točka* - Zabraniti bilo kakve zahvate koji vode odlaganju smeća u krškom području, te povećanom riziku onečišćenja pitkih voda bez obzira na vrstu terena. S tim u vezi dograditi zakonsku regulativu. Primijećeno je da tu fali dosta stvari u toj regulativi. *Deveta točka* - Ne obvezivati županije na donošenje prostornih planova kojima se namjenjuju površine od više desetaka hektara za Centre gospodarenje otpadom, a da se niti ne zna da li su oni stvarno potrebni i ako jesu što će točno sadržavati. Posebno zabraniti donošenje prostornih planova za Centre gospodarenja otpadom u krškom području zbog naglašenog rizika od onečišćenja pitkih voda. *Deseta točka* - Stupanj odvojenog prikupljanja komunalnog otpada i recikliranja radi dobivanja sekundarne sirovine, povećati s predviđenih 23% na 80% do 2015. godine. Brojni primjeri u svijetu pokazuju da je to itekako moguće. *Jedanaesta točka* - Na području Jadrana na većim otocima i uz priobalne gradove u

okviru distribuiranog sustava gospodarenja otpadom predvidjeti gradnju reciklažnih centara koji bi prihvaćali i iskoristivi otpad s manjih otoka i mjesta. Na ovaj način se izbjegavaju rizici i negativni učinci transporta pomiješanog smeća na velike udaljenosti u planirane Centre gospodarenja otpadom posebno u slučaju prometnog kolapsa u turističkoj sezoni, odnosno vremenskih nepogoda na moru. U nastavku je podijelio priopćenje 16 ekoloških udruga.

G. Tomislav Lerotić, član Udruge za zaštitu okoliša i održivi razvoj Sunce iz Splita postavlja pitanje političarima i političarkama koji su 1996. godine bili u Saboru ili radili pri Vladi Republike Hrvatske. Naime, 1996. godine je donesen odličan Zakon o otpadu iz kojeg je u prethodnoj raspravi već citiran članak 15. koji kaže da se sve vrijedne stvari iz komunalnog otpada moraju odvojeno prikupljati, da se ambalažni otpad također mora odvojeno prikupljati, da u gradovima moraju biti organizirana mjesta za odvojeno prikupljanje, te konstatira da ništa nije učinjeno. U obnovljenom zakonu iz 2004. i 2006. godine također je stajalo isto, te se stoga danas mora razgovarati o 13 odnosno 21 centru za gospodarenje otpadom, spalionicama, no g. Lerotić naglašava da smo 1996 godine počeli raditi po zakonu danas bi možda govorili kako ćemo sa 50% odvojenog otpada preći na 70% i više. Smatra da su također napravljeni veliki ustupci industriji. Spominje primjer Njemačke koja je uvela kauciju za PET ambalažu još osamdesetih godina, jer država nije htjela da se dodatno optereće odlagališta nego da proizvođači, trgovci i kupci preuzmu odgovornost za tu vrstu otpada, što se u Hrvatskoj nije radilo. Zakon o otpadu je jasan, naveden je princip odgovornosti, odnosno zagađivač plaća da se u budućnosti onaj tko kupuje takvu, nepovratnu teško razgradivu ambalažu, da mora snositi za nju odgovornost za vrijeme upotrebe i nakon vijeka upotrebe. Zaključuje da se treba napokon prijeći na plaćanje prema količini otpada što bi bilo onda na neki način stimulatивно za građane da odvajaju otpad.

G. Lovro Rumora, Zeleni Dalmacije smatra da je gospodarenje okolišem ili zaštita okoliša previše važno pitanje da bi se moglo prepustiti političarima, pa i struci. Naglašava da danas živimo u društvu koje bi željelo biti participativno, i smatra da bi trebalo učestvovati i davati svoje mišljenje. Vidljivo je da čak ni ekološke udruge nisu uključene u vrlo važne odluke što europska demokracija ne može zamisliti, da se ne traži zajedničko mišljenje. Stoga Zeleni Dalmacije predlažu ono što čini osnovu demokracije, a to su referendumi, regionalni referendumi za što treba postojati novac i politička volja.

G. Dušan Šćulac, Primorsko-goranska županija, tvrtka za upravljanje i izgradnju novom Centralnom zonom za gospodarenje otpadom je naglasio da su njihovi problemi slični kao i u Splitu i u Istri, no želio je iznijeti neka iskustva jer je taj proces u Primorsko-goranskoj županiji započeo puno ranije, 1991. godine, pa čak i ranije, izradom studije o gospodarenju otpadom iz Primorsko-goranske županije. Te godine je osnovana i tvrtka koja treba izgraditi zonu i drago mu je da je upravo takav model prihvaćen na teritoriju cijele Hrvatske. Sada je u Primorsko-goranskoj županiji dovršen proces izdavanja građevinske dozvole, tj. završene su sve predradnje, od imovinsko pravnih odnosa do donošenja studija utjecaja na okoliš, lokacijske i građevinske dozvole. Prošle godine u svibnju kandidirani su za korištenje IPA pretpristupnog fonda. Ukupna investicija je oko 50 milijuna eura, s tim da je lokalna samouprava investirala do sada oko 6-7 milijuna. Od kada se krenulo s izradom sve projektne dokumentacije do kada je tvrtka, kao krajnji korisnik projekt kandidirala prema Europskoj komisiji prošlo je oko godinu i pol dana. Pohvalio je i Ministarstvo i Fond i sve nadležne institucije koje su od početka do kraja pratile izradu dokumentacije i aktivno se uključile. Zaključno je zatražio od predstavnika Europske komisije da čekanje odobrenja traje puno kraće nego što je to bila izrada dokumentacije.

G. Vjeran Piršić, Eko Kvarner smatra da postoje barem četiri problema; prvi je problem koncepta, tj. strategije a prema riječima g. Piršića mnogi sumnjaju da je predloženi koncept zbrinjavanja otpada dobar. Problem je i lokacija. Lokacije imaju završen upravni postupak procjene utjecaja na okoliš, ali g. Piršić smatra da u Hrvatskoj postoje svakakve studije, spominjući primjer da niti jedna tvrtka koja radi studije nije nikada izgubila licencu. Pitanje je da li je svaki postupak procjene utjecaja na okoliš bio napravljen korektno. Postoje materijalni i fizički dokazi da su u nekima od studija koje su prošle recenziju iznesene

neistine. Treći problem je komunikacija. G. Piršić navodi primjer proizvođača Volvo-a, kada je Volvo radio novi pogon, predstavnici proizvođača su išli 78 puta u lokalnu zajednicu kod Göthebourga na razgovor na kavu i kolače, odnosno razgovarati sa građanima i na kraju nije bilo problema s lokacijom. G. Piršić postavlja i pitanje eksperata, te navodi primjer dva eksperta sa akademskom titulom, s međunarodnim referencama koji imaju suprotne stavove, te se pita kome u takvom slučaju vjerovati. Smatra da imamo problem, na nekim lokacijama koje su odabrane očito je da studije govore neistinu, što se može provjeriti na licu mjesta. Možda je rješenje provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš za koju postoje osnove u zakonodavstvu, te navodi primjer pilot projekta u Šibeniku, naglašavajući da ima smisla napraviti još jednom promišljanje cijele priče, što ne mora trošiti previše energije, vremena i novca. G. Piršić smatra da se u priobalju, ako se zaista ugrožavaju izvori pitke vode, može napraviti velika šteta i čini mu se da je razumno još jednom promisliti kroz dobar mehanizam strateške procjene utjecaja na okoliš, da li je ova priča postavljena na najbolji način. Podržava lokalne referendume, te pita da li možda postoji problem ako na svim lokacijama u priobalju postoji pobuna.

G. Frane Mrakovčić, direktor komunalnog poduzeća Ponikve Krk govorio je o programu ekološkog zbrinjavanja komunalnog otpada na otoku Krku. Program ekološkog zbrinjavanja komunalnog otpada na Krku započeo je 2000. godine, kada je na Krku postojala neuređena deponija i županijski prostorni plan koji je predviđao da će se otpad jednog dana voziti na županijsku deponiju, što je kasnije potvrđeno i državnom strategijom. G. Mrakovčić ističe da su se u tim okvirima pokušali snaći što je bolje moguće, te je sačinjena studija koju su izradili istaknuti domaći stručnjaci. U 2003. godini usvojeni su svi dokumenti koji su stvorili pretpostavke da se taj program počne realizirati. On se u praksi počeo realizirati 2005. godine. Procjena je bila da će projekt koštati oko 40 milijuna kuna. Projektom je bila predviđena sanacija stare deponije i njezino proširenje, do trenutka dok ne bude na raspolaganju županijska deponija. Bila je predviđena i izgradnja reciklažnog dvorišta, pretovarne stanice, a primarno i osnovno je bilo odvojeno prikupljanje otpada po čitavom otoku. Krenulo se od domaćinstva, kako bi se pokušao štediti deponijski prostor i poštovati zakon koji je tada bio na snazi, te se stvoriti pretpostavke da troškovi, kada se otpad bude vozio na županijsku deponiju, budu što manji. Nadalje se nastojalo educirati domaćinstva putem prospekata i ostalih uputa, te je domaćinstvima podijeljena jedna kanta za prikupljanje bio otpada i kutija za sakupljanje kartona, kako bi se i na taj način pokušalo građane stimulirati na odvojeno prikupljanje otpada. Na 1300 mjesta na otoku Krku je postavljeno po pet kanti za otpad, što ukupno čini između 6,5 i 7 tisuća različitih posuda iz kojih se uglavnom preko ljeta svakodnevno, a preko zime nešto rjeđe, otpad odvozi u reciklažno dvorište, gdje se ono što nije odvojeno odvođa dalje u sortirnici, obrađuje u kompostani itd., a ono što ostane neodvojeno a što je, na žalost, još uvijek velika količina odlaže se na za to pripremljeno odlagalište. Podaci o ostvarenom govore da bi i državna strategija mogla malo jače postaviti ciljeve, naime, na Krku se odvođa 25% otpada, a 75% se još uvijek vozi na deponiju, što je rezultat u skladu s očekivanjima. Problem je što, kao država, i kao ljudi, nemamo naviku odvajanja i, iako će proces ići dalje, išao bi sigurno brže ako bi svi skupa poradili na tome. Državna strategija je postavila ciljeve, u smislu primarnog odvajanja otpada i stvaranja uvjeta da se taj otpad ne stvara, međutim postotci bi trebali biti malo više postavljeni, tako da se onda i s pratećim akcijama omogući da se to stvarno dogodi. G. Mrakovčić smatra da smo na dobrom putu i da upravo primjer Krka pokazuje da se neke stvari mogu rješavati malo brže iako sve to košta. Smatra da smo, u Hrvatskoj nažalost krenuli dosta kasno, strategija postoji tek tri ili četiri godine, no nikada nije kasno da se nastavi i da svi skupa imamo još i bolje rezultate. U nastavku je naglasio da građani uglavnom prihvaćaju taj projekt, no iz podataka, odnosno postotaka otpada koji se odvođa vidi se da ga ipak nisu do kraja prihvatili. Kada bi ga u cijelosti prihvatili, postotak odvajanja bi bio znatno veći nego što je sada. G. Mrakovčić naglašava činjenicu da cijena nije bitno porasla, povećana je oko 20% na početku projekta. Do sada je na projekt potrošeno oko 25 milijuna kuna, što se vraća iz sredstava tvrtke i dijelom vraćaju jedinice lokalne samouprave iz svojih proračuna, no važno je da potrošači nisu u cijelosti opterećeni.

Gđa. Sanda Sabadi, udruga za zaštitu okoliša Zeleni San iz Vinkovaca naglasila je da je se posebno dojmila prezentacija g. Ružinskog, pri čemu ima jednu zamjerku. Kada se govorilo o centralnim regionalnim odlagalištima, niti u jednom se trenutku niti segmentu nije dotaknula Osječko-baranjska odnosno Vukovarsko-srijemska županija, te postavlja pitanje što je s tim regionalnim odlagalištima. Nadalje, kada se govori o selektivnom sakupljanju otpada, stalno se govori o PET ambalaži, no gđu. Sabadi zanima što je s ostalom plastikom od deterdženata, šampona, ulja i vode od 5 litara itd. Također, s obzirom da je po županijama velika razlika što se tiče organizacije sakupljanja otpada, pita što je s onim gradovima i županijama gdje ne postoji volja lokalne vlasti da se provede jedan takav projekt, te navodi primjer svoje udruge. Zeleni san je kao udruga 2004. godine participirala u projektu gdje je Vukovarsko-srijemska županija trebala dobiti nekih 7 milijuna eura za provedbu raznoraznih projekata, a udruga se uključila u projekt zelenih otoka i izgradnje reciklažnog dvorišta. Taj projekt je prihvaćen od strane grada, odobren je od Europske komisije. Međutim, nije više bilo sredstava, te su iz županije uputili udrugu da sama traži donatore kako bi se projekt proveo do kraja. Udruga je uputila pismo namjere Fondu za zaštitu okoliša gdje je opisan cijeli razvoj događaja i g. Mladineo je osobno odgovorio da je Fond spreman sufinancirati projekt s tim da grad bude nositelj projekta, dok bi udruga bila partner u edukativne svrhe. Grad je trebao dostaviti projektnu dokumentaciju i suglasnost da daje 20% vlastitih sredstava, te lokacije za tih 20 otoka. Dokumentacija je poslana u Fond, međutim grad nije reagirao i ta dva dokumenta još uvijek nisu poslana za financiranje tog projekta. Razgovori u Gradskom poglavarstvu nisu dali rezultate, te stoga gđu. Sabadi zanima kako i na koji način se može prvoliti grad i županija da provede jedan takav projekt.

Gđa. Dora Radosavljević iz Ekološke udruge Franjo Košćec iz Varaždinske županije govorila je o velikim razlikama koje postoje između županija i regija u Hrvatskoj i smatra da se hitno mora poraditi na otklanjanju tih razlika. Varaždinska županija, odnosno sjeverozapadna Hrvatska, je vrlo zainteresirana za svoje regionalno odlagalište. U Varaždinskoj županiji se puno otpada odvaja i reciklira, te će ostati, ne samo reciklažna dvorišta, već i jedno odlagalište za privremeni prihvata otpada prije sortiranja i slanja dalje. Problem razlike u županijama i u razvijenosti prostora, prema riječima gđe. Radosavljević preslikava se i u proces pristupanja Europskoj uniji i u svakodnevne živote građana. Spomenula je primjer prijatelja iz Europske unije koji su ljetovali na Krku i bili oduševljeni stupnjem razvoja Hrvatske u vezi sa zaštitom okoliša. Ove godine su isti prijatelji ljetovali u Splitsko-dalmatinskoj županiji pa su postavili pitanje zar se u Hrvatskoj više ne odvaja otpad. Gđa. Radosavljević smatra da je upravo razlika u razvijenosti osnovni problem. Nadalje, smatra da je problem i u tome što udruge i poslovni sektor vrlo slabo surađuju i trebalo bi ih približiti. U Varaždinskoj županiji postoji za sada, koliko je gđi. Radosavljević poznato, jedna tvornica koja prerađuje gume. Iz Varaždinske županije je krenula i obrada PET ambalaže, i još mnogo toga pozitivnog, i strašno je da se npr. dogodi da se na zelenim otocima mora zaustaviti prikupljanje stakla jer jedna tvrtka više ne želi sakupljati staklo koje nije odvojeno po bojama. Smatra da nismo toliko bogati da bismo si mogli dozvoliti takav luksuz. Nadalje, Udruga Franjo Košćec je članica Zelenog foruma Hrvatske i osnivač gradske lige koja je najveći savez udruge Hrvatske, te osnivač eko mreže za sjeverozapadnu Hrvatsku koja dobro funkcionira, no napominje da nikada do sada nije dobila priliku da prenese neka saznanja ili da pruži informaciju kolegama iz morskog dijela Hrvatske, što pokazuje da postoje značajni problemi u komunikaciji među udrugama i problemi u dostupnosti informacija među udrugama. Napominje da je njezina udruga i do sada sudjelovala u raspravama za sve prostorne planove, ne samo na županijskom i regionalnom nivou, nego i za sve općine, uvijek su pitani za mišljenje, te se uvijek uključuju u rad. Zaključno ponavlja da joj je žao da postoji takva razlika između regija u Hrvatskoj, te pohvaljuje suradnju s Ministarstvom s kojim su razjašnjeni svi problemi koji se odnose na sjeverozapadni dio Hrvatske, te se nada da će se takva suradnja i u budućnosti nastaviti.

Gđa. Marijana Petir, predsjednica Odbora za zaštitu okoliša Hrvatskog sabora naglašava da Odbor za zaštitu okoliša, kao novi saborski odbor, formiran tek u svibnju, ima što za reći na temu gospodarenja otpadom jer je ta tema nekoliko puta do sada bila i predstavljena na sjednicama Odbora. Gđa. Petir ističe da su kroz javni natječaj odabrani

vanjski članovi Saborskog odbora za zaštitu okoliša, dakle po prvi puta postoji samostalni Odbor za zaštitu okoliša i po prvi puta taj Odbor ima svoje vanjske članove iz redova struke ali i nevladinih udruga. Predstavnik 37 nevladinih udruga na području zaštite okoliša je gospodin Toni Vidan i gđa. Petir želi ovim putem zahvaliti svima koji su ga kandidirali, jer su učinili veliku uslugu Odboru zbog njegovog konstruktivnog doprinosa poboljšanju rada Odbora i viđenju problema s drugog aspekta koji je počesto zanemaren, a to je aspekt javnosti. Kroz ovo vrijeme, ali i iz nekih prijašnjih iskustava vidljivo je da u elementu javne rasprave koji je definiran zakonom postoje najveći problemi i najviše predstavnici sa terena dolazi upravo na tu temu. Za taj nedostatak nije optuženo u prvom planu Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, nego se najviše predstavnici odnosi na općine, gradove i županije. Gđa. Petir želi apelirati na predstavnike lokalne i regionalne samouprave da obrate pažnju na instrument javne rasprave jer nije dovoljno izvjesiti obavijest samo u općini ili gradu na oglasnoj ploči, već je potrebno željeti uspostaviti dijalog. A da je taj dijalog izuzetno važan govore i primjeri koji su bili istaknuti danas u raspravi, jer vjerojatno ne bi imali danas toliko problema na terenu. Gđa. Petir misli da se svi oni koji danas sjede ovdje, a i oni koji nisu mogli biti, slažu da, s obzirom da proizvodimo otpad, da ga moramo zbrinuti na adekvatan način, te da je nedopustivo ponašanje koje obilježava našu ljudsku vrstu, da bacamo gume po šumama, da se na odlagalištima komunalnog otpada nalazi infektivni otpad i da u tom smislu doista moramo poduzeti aktivnosti da stvari postavimo na pravo mjesto. Gđa. Petir smatra da se treba razgovarati u smislu modela, te raspraviti pitanje da li su modeli koji su danas zacrtani u strategiji najbolji. Također smatra da treba uvažavati drugo mišljenje i treba biti spreman na dijalog, te da nevladine udruge imaju pravo znati istinu i imaju pravo sudjelovati u svim procesima. Gđa. Petir ističe primjer „Rockwoola“ koji joj se čini nesretan primjer i za Istarsku županiju i za gospodarstvo jer je riječ o jednoj od najvećih investicija u Hrvatskoj, ali po mišljenju dijela struke i lokalnog stanovništva, investicija je na pogrešnoj lokaciji, na lokaciji za koju postoje mnogi prigovori i koja danas opterećuje javnost i pitanje je kako će cijela priča biti završena. Stoga sve danas prisutne poziva na dijalog jer smatra da je on izuzetno važan i da se upravo kroz komunikaciju, a uvažavajući instrument javne rasprave može mnogo više učiniti, ne samo za adekvatno zbrinjavanje otpada, već općenito i za zaštitu okoliša u Republici Hrvatskoj.

G. Slaven Dobrović docent na Fakultetu strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu je, s obzirom da mu je tematika bliska, htio apostrofirati važnost i fundamentalnu razliku primarne mjere kod gospodarenja otpadom, a to je odvojene prikupljanje. Naime, svi produciraju otpad i imaju materijalne ostatke kod kuće i onoga trena kada pročitane novine bacimo u koš, a poslije toga ostatak od pripreme hrane itd. dolazi do miješanja, što je nepovratan proces, dakle od otpada i otpadnih stvari najednom se proizvelo smeće za koje se treba uložiti energija i novac da ga se riješi. I zato država brine da se uredi odlagališta i da se dovedu tehnologije kojom će se štetni utjecaji smanjiti, jer ovo što se sada radi da se smeće baca na neuređena odlagališta je jako loša praksa. Na lokalnim samoupravama je velika odgovornost da dovedu i provedu programe kojima će omogućiti građanima da se doista civilizirano ponašaju prema tom otpadu. G. Dobrović smatra da je i postupanje prema otpadu jedna od posljednjih neciviliziranih postupaka u uobičajenoj dnevnoj praksi. Stoga apelira na udruge da rade pritisak na svoje lokalne samouprave da one vode programe koji će omogućiti drugačije postupanje. Sve to čini, s planiranim centrima za gospodarenje otpadom, čini zajedničko rješenje. Naglašava da, ako bi lokalne samouprave krenule vrlo ozbiljno u tom pogledu, bi mnogi razlozi za sukobe nestali a stvari bi se efektivno rješavale.

G. Ivan Jakovčić, župan Istarske županije je zadovoljan s onime što je čuo jer je u velikoj mjeri shvatio da se na području otpada, zajedno s Ministarstvom, radi dobra i pozitivna stvar. Zahvalio je predstavniku Zelene akcije što je iznio stavove Zelene Istre i smatra da je to korektno kada već predstavnici Zelene Istre nisu mogli prisustvovati skupu. Naglašava slijedeće – Istarska županija je apsolutno za tehnologiju MBO-a, a da li će ona raditi RDF ili ne, smatra da nije ključni problem, te da stručnjaci trebaju reći što je bolje. Naglašava da, ukoliko se to ne želi raditi, da se može uzeti i tehnologija bez RDF-a, ali se onda mora znati da treba predvidjeti veće odlagalište jer će se veći dio otpada trebati odložiti. Navodi i konkretne brojke – za novi Centar za gospodarenje otpadom potrebno je 16

hektara, od čega 7,5 hektara otpada na zgrade kakve su prisutni vidjeli na prezentaciji iz Celja. Uz to je 8 hektara predviđeno za četiri kazete. Neke udruge predložile su da se jedan dio tog otpada vozi u kamenolome, s čime se g. Jakovčić složio jer bi tada napušteni kamenolomi postali privremena odlagališta, čime bi na neki način renaturalizirale rupe koje postoje, nažalost u mnogim dijelovima Istre. Nadalje navodi primjer Austrije koja je u Europskoj uniji i za koju je poznato da ima jako dobro riješena mnoga pitanja kada je u pitanju zaštita okoliša, no s obzirom da se stalno govori o Europskoj uniji treba reći i da je npr. Napulj u Europskoj uniji. G. Jakovčić je uvjeren da, ako se ne nađe konsenzus oko ovoga u Hrvatskoj, neće biti moguće dobiti sredstva, te pita tko će to na kraju platiti. Sklon je onome što predlažu predstavnici „Zelene akcije“, a to je da se definira koja se tehnologija želi koristiti, te da se po tome započne razgovor o lokaciji. Nastavno napominje da je u Istri lokacija određena prije 10 godina te da za novu lokaciju treba narednih 10 godina, te postavlja pitanje želimo li napuljski scenarij, naglašavajući da ga on ne želi i pokušat će sve da se on u Istri ne dogodi. U odgovoru gđi. Petir je naglasio da je lokalna koalicija IDS-a i HSS dovela „Rockwool“ u Pićansku dolinu protiv njegove volje, pri čemu je g. Jakovčić predlagao da bi bilo bolje da tamo budu tri golf igrališta, jer bi u tom slučaju bilo daleko manje štete za okoliš i daleko bolja ekonomija.

Prof. dr. sc. Nikola Ružinski naglašava da mu je drago da se na Okruglom stolu u organizaciji Nacionalnog odbora uspjelo okupiti zaista većinu zainteresiranih strana koje sudjeluju u sustavu. Drago mu je čuti da postoje zelene udruge koje imaju i drugačija iskustva u svojim županijama što je izuzetno značajno. Nadalje, kolegici iz Vinkovaca odgovara da njihov problem nije zaobiđen, te naglašava da je Osječko-baranjska županija, Vukovarsko-srijemska županija i odlagalište Antunovac jedan od najstarijih projekata koji su pokrenuti u Republici Hrvatskoj. Međutim projekt je došao u velike probleme zbog toga što je dana koncesija jednom partneru koji ne ispunjava svoje obveze i obje županije imaju velike probleme kako izaći iz te nepovoljne situacije. Smatra da će se ta situacija uskoro raščistiti i da će se početi s pripremnim fazama za izgradnju centra, bilo zajedničkog za dvije županije kao što je predviđeno ili će se oni odvojiti. G. Ružinski se nada da će se uspjati napraviti regionalni centar, isto kao što je to u sjeverozapadnoj Hrvatskoj pokrenuto. Što se tiče pitanja ostatka ambalaže, kroz donesene pravilnike je riješen dio posebnog prikupljanja otpada o kojem je danas bilo puno riječi. Jedan dio mora ići kroz lokalno skupljanje, odvojeno skupljanje na koje su svi ukazivali i gdje smo čuli jedan dobar primjer, te g. Ružinski ističe da je danas bila prilika da g. Mrakovčić u par rečenica kaže koliko se sakuplja i do kuda se došlo, no žao mu je što nije bilo dovoljno vremena da se shematski pogleda kako teče odvojeno skupljanje sa 7 tisuća posuda, jer se radi o 20-tak ili u konačnici 40 milijuna kuna investicija uz velike napore svih ljudi koji su vezani uz Ponikve. Naglašava da se, uz svu dobru organizaciju, uspjelo danas doći do 24% odvojeno sakupljenog otpada uz velike napore. Napominje da nije lako ostvariti ono na što svi ukazuju na to da se može skupiti i 80% odvojeno sakupljenog otpada, pa čak i više od toga, kao što je netko nekritički rekao. G. Ružinski ističe da je Planom gospodarenja otpadom propisano da je prva mjera izbjegavanje nastanka otpada nakon toga odvojeno skupljanje, te nakon odvojenog skupljanja se ide na zbrinjavanje. Onima koji javno predlažu rješenje problema u 11 točaka napominje da moramo biti realni. Struka se odlučila za ovakav sustav i sada se javlja eklatantan primjer da je jedna ili više grupacija striktno protiv bilo kakvog spaljivanja, te se stoga g. Ružinski poziva na riječi predstavnika Europske komisije koji je rekao: «Prvo termička obrada a onda poslije toga mehaničko-biološka», te napominje da se to danas događa u Europskoj uniji. Nadalje, mora se znati da su procesi spaljivanja pod visokom kontrolom i pod strogim uvjetima. Kao što je već ranije spomenuo, europska direktiva je prenesena u nacionalno zakonodavstvo, te energane na otpad stoga moraju biti pod kontrolom. Napominje da u centru Beča postoji spalionica opasnog otpada sa svim mogućim sensorima koji pokazuju ljudima kolike su emisije. G. Ružinski napominje da on ne zagovara termičku obradu, te da Strategija uključuje mogućnost do dvije termičke obrade na temelju javnih rasprava i dijaloga, a u ostalim slučajevima se uglavnom radi o mehaničko-biološkim uređajima. Grupacija koja se protivi izgradnji uređaja za termičku obradu u Zagrebu predlaže mehaničko-biološku obradu uz jasne uvjete protiv RDF-a. Ne ulazeći u tehniku, g. Ružinski apelira na one koji se žele baviti tehnologijom da moraju proučiti tehnologiju, da moraju znati u kojim uvjetima nastaju

dioksini, te da ne govore nešto što tehnički nema nikakve osnove. Stoga smatra da bi se trebali angažirati stručnjaci koji bi mogli objasniti što se radi i što se zaista događa u fizikalno-kemijskom smislu tako da se izbjegne zastupanje nekih teorija koje se mogu veoma brzo srušiti. Nastavlja da postoji jasna želja za izborom lokacija koje neće nikome smetati, te smatra da je lokacija najteži problem i sve zajedno se ipak svodi na lokaciju. Smatra da je lokacija ono u čemu se svi moramo potruditi, te napominje da se lokalna samouprava u svim ovim slučajevima koje je spomenuo izuzetno trudi u tom smislu. Nadalje, govoreći o problemu komunikacije, nekoliko udruga se potužilo na pomanjkanje komunikacije, g. Ružinski skrenuo je pažnju predstavniku Zelene akcije na prvi susret na saborskom Odboru za zaštitu okoliša kada je g. Tomašević ustanovio da zapravo nije znao da postoji web stranica na koju se može dati komentar. U odgovoru predstavnicima gospodarstva, smatra da je postojao dijalog, te napominje da se, nakon donošenja pravilnika, 600 milijuna kuna koje odlaze u Fond iz tog dijela uglavnom vraća kroz sustav kaucije, te stoga smatra da ne postoji veliko opterećenje za gospodarstvo, no da se s odvojenim skupljanjem taj problem uspješno riješiti daleko bolje nego što bi bilo bez toga. U odgovoru g. Piršiću govori da nisu sve lokacije u priobalju protiv i sa problemima, te spominje primjer Zadra i Šibenika i smatra da se u nekim dijelovima priobalja radi o situaciji vezanoj uz mikrolokaciju, što je činjenica i velik problem. Problemi postoje i u Karlovačkoj županiji i u Sisačko-Moslavačkoj županiji, možda manji, ali to je zato jer se još nije krenulo u implementaciju. Još se jednom zahvalio na pozivu i prilici da se javno kaže nešto o onome što je napravljeno i što će se napraviti.

Prof. dr. sc. Vesna Pusić, predsjednica Nacionalnog odbora je iznijela točke spoznaje skupa. Tijekom skupa pojavilo se 7 točaka spoznaje koje karakteriziraju današnji Okrugli stol. *Prvo*, glavne primjedbe u raspravi bile su uglavnom upućene na proceduru i lošu komunikaciju. Dakle, od svih velikih sukoba, osjećaja napetosti, prijatni, različitim incidentima, ekscesima na kraju je iz rasprave proizašlo da su glavne primjedbe iznesene na proceduru, dakle kako se donose odluke, tko je uključen u donošenje tih odluka i tko je uključen u provedbu tih odluka. Gđa. Pusić smatra da to nije nemoguće riješiti, te se nada da je i ovaj skup barem mali doprinos suzbijanju loše komunikacije. *Druga točka spoznaje* je činjenica da ima i pozitivnih primjera. Dva pozitivna primjera su Krk i sjeverozapadna Hrvatska. Gđa. Pusić smatra da su primjeri Slovenije, koji nam je dragocjen, te Austrije koja je pitanje okoliša dobro riješila, važni, no da ima mogućnosti i za unutarnje učenje u Hrvatskoj gdje su stvari dobro riješene, kao na primjeru Krka i sjeverozapadne Hrvatske. *Treća točka spoznaje* su projekti koje lokalna samouprava, a niti država ne mogu sami financirati, toga se treba biti potpuno svjestan, te treba mobilizirati i privatnu inicijativu – gospodarstvo, kao i europske fondove. *Četvrta spoznaja* je potpomognuta iskustvom Celja - vrijeme je ključni faktor, dakle, treba što ranije osmisliti rješenja i početi se natjecati sa projektima da bi se novac dobio ako se neka rješenja žele financirati iz vanjskih izvora. *Peta točka spoznaje* je činjenica da, ako ne budemo radili ništa, prema riječima predstavnika Europske komisije, za 12 godina količina otpada porast će za 45%. Dakle, do 2020. imat ćemo praktički još pola otpada više nego što imamo sada. *Šesta točka* je neujednačenost u regionalnom razvoju, te činjenica da, dok neke regije funkcioniraju na razini europskih standarda, druge se muče sa situacijom koja je daleko ispod regionalnog standarda. Dakle, očito okoliš, pa i ova tema zbrinjavanja otpada, ima veze sa konceptom ujednačenog regionalnog razvoja. *Sedma točka*, prema onome što je rečeno, a što je naročito spomenula predstavnica iz Varaždina, loša je komunikacija među udrugama, a i među hrvatskim regijama, te korištenje znanja koje pojedine udruge imaju, i praksi koje su se potpuno uvrježile u pojedinim jedinicama lokalne i regionalne samouprave nije dovoljno, a nekima bi takva saznanja predstavljala ogroman korak naprijed. Predsjednica Nacionalnog odbora je zaključno naglasila da postoji velik prostor za učenje i unutar udruga i jedinica lokalne samouprave u samoj Hrvatskoj.

Zagreb, 30. rujna 2008.